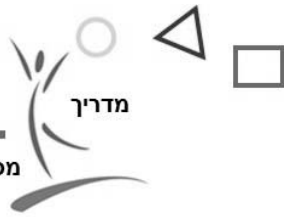

פרק ב' התכנית החברתית

8.....	התכנית החברתית במכון עזריאלי
13.....	תכנית חברתית כיתה ז'
16.....	תכנית חברתית כיתה ח'
19.....	תכנית חברתית כיתה ט'
22.....	תכנית חברתית – מיזם חברתי כיתה ט'

המעגל החברתי במכון עזריאלי

תהליך קליטת התלמיד בתוכנית מתחיל ב- "מסע גיבוש" בו התלמיד והקבוצה עוסקים בהיבטים שונים של גיבוש אישיותו וזהותו של התלמיד. בשלב הבא מעמיקים את טיפוח הכשרים החברתיים והאישיים של התלמידים באמצעות סדנאות קבוצתיות, שיחות אישיות ופעילות ספורט, בהמשך התהליך יוצא התלמיד ל"מסע משפחתי" כשהמטרה לייצר את המרחב הנכון בו יעשה חיבור חוויתי בין הילד למשפחה ובין ההורים. לקראת סיום התכנית יוצאים התלמידים ל"מסע קהילתי"- התנדבות. מסע זה מייצג את המעבר מהמעגל האישי והקבוצתי משפחתי, לעבר מעגלים חברתיים רחבים יותר. בסיום מסע זה יוצרים התלמידים מיזם חברתי/התנדבותי אותו הם מפעילים בסביבה הקרובה אליהם. חשוב לציין שהתלמידים המשתתפים בתכנית הם בעלי החתך החברתי הנמוך ומעט שותפים בעשייה החברתית בביה"ס ובעקבות התכנית הם הופכים להיות השותפים המרכזיים בהפעלת התכנית החברתית

מבוא לשלושת המעגלים בתחום החברתי

התכנית החברתית משלבת את הרבדים: אני-והקבוצה, משפחה וקהילה, הינה בעלת חזון ואופק חינוכי בחברה הישראלית. המסעות והפעילויות החברתיות נועדו לחזק את זהותו האישית ולחברו לעצמו ולקבוצה ולמעגלים שונים במשפחה, בחברה ובקהילה ובכך להצמיחו ממצב של חוסר אונים למצב של שליטה (העצמה).

כדי לאפשר לתלמיד להתחבר לעצמו ולקבוצה שלוש הימים הראשונים של מסע הגיבוש יתקיימו במרחב פתוח נטול מסיחים ככל האפשר, וישולבו בהם אתגרים אישיים וקבוצתיים מגוונים.

1. **מסע הגיבוש** היא פעילות בלתי-שגרתית אשר תנער את התלמיד משגרת יומו, תוביל אותו לחוויות רבות ומגוונות, ותזמן לו התבוננות פנימה לתוך עצמו תוך חיזוקו ביחס למעגלים בהם מתנהלים חייו ומהווה מפגש ראשון להיכרות עמוקה עם חבריו לקבוצה והמדריך.

2. **מעגל האישי והקבוצתי** במהלך גיל הנעורים התלמיד עסוק בהיבטים שונים של גיבוש אישיותו וזהותו, אחת ממטרות המסע החברתי הינה לסייע לו בכך. המסע יוביל לכך על ידי יצירת מפגש אינטימי של התלמיד עם עצמו במגוון מצבים חדשים ולא מוכרים. בכך יתאפשר לו להיפתח אל עצמו, לברר, לבחון ולהתמודד עם שאלות ונושאים הנוגעים במציאות חייו. כגון: מי אני? מהן סגולותיי? מהן מגבלותיי? מהן שאיפותיי בחיים? במה אני עסוק ביום-יום? האם עיסוקי היום-יומיים מקדמים אותי למימוש עצמי?

הפעילויות הממוקדות במעגל זה תתקיימנה בעיקר בחלקה הראשון של התכנית. מסע הגיבוש וסדנאות ההמשך, פתיחת הקבוצה בגיבוש חברתי נובעת משני שיקולים מרכזיים:

כדי להבהיר לתלמיד כי העיסוק במעגלים הרחבים יותר לא באה לבטל את אישיותו ועצמיותו, אלא אדרבה לחברו למעגלים בהם מתנהלים חייו.

כדי להבנות את הציר התפתחותי, החל מהמעגל הקרוב והמוחשי עבור התלמיד – האני והקבוצה, לעבר המעגלים המרוחקים מתודעתו - הקהילה.

הביצוע: במהלך המסע והסדנאות ישולבו פעילויות מוגדרות המזמנות לתלמיד התמודדות עם מגוון אתגרים אשר יאפשרו לו לזהות את עוצמותיו ומגבלותיו.

המתבגר הינו חלק ממערכת משפחתית, הוא משפיע עליה ומושפע על ידה. הרעיון שאדם אינו יחידה מבודדת, אלא פועל ומגיב של קבוצה חברתית . המשפחה, כאחד המוסדות היציבים והחשובים בחייו של כל אדם, עוברת בדורות האחרונים שינויים מהירים. התא המשפחתי הוא דק ושביר יותר. גדל בהתמדה שיעור המשפחות שחלים בהן פירוד וגירושין ובכך גדלים משפחות חד הוריות בארץ. כמו כן לא כל הילדים בישראל חיים בשלוה ובאושר. משפחות רבות מתחת לקו העוני, באחרות שוררות אלימות ועוד.

המצוקות בבית ממשיכות להטריד את התלמידים גם כשהם נמצאים בבית הספר, החיים במשפחה משמשים בסיס להתרחשויות בינם לבין המורה ובינם לבין תלמידים אחרים. לא תמיד קיים דמיון מלא בין ההתנהגות בבית לזו שבבית הספר, אך המפתח להבנת מניעי הילד נמצא בחוג המשפחה.

ילד פגוע רואה במורה דמות בוגרת. אם הוא גדל במשפחה מקפחת והורים מזניחים, הוא עלול לפנות למורה בטענות ולבטא את הכעסים שהוא חש כלפי הוריו, גם אם אין לכך הצדקה. לכל ילד נחוצה הורות תומכת ומגינה, אך לא כל הילדים זוכים בה. מכל הגורמים המשפיעים על המתבגר, לשינויים במשפחה יש השפעה רבה ביותר עליו. בשינויים אלה נכללים: משבר אמצע החיים, מחלה, החלטות בקשר לקריירה, שינויים בהתפתחות המשפחה כגון: הולדת ילד, ילד שעוזב את הבית, גירושין, פרישה מעבודה ועוד. המתבגר פגיע באופן קיצוני לכל שינוי זמני במבנה המשפחה. קיומו של מתבגר הסובל מבעיה הינו רמז לבעיות במערכת המשפחתית. לא רק שהמתבגר מושפע בחוזקה על-ידי ההקשר המשפחתי, אלא שהוא משפיע חזרה על המשפחה שהוא חלק ממנה (Fishman 1988).

המשפחה אם כך מהווה גורם תמיכה מרכזי לנוער ועליו לשאוף במקביל להישגים הלימודיים ליצירת תא משפחתי יציב ותומך.

לא תמיד יש להורים את הכוח, הכלים הנכונים והמיומנויות להתמודד עם ילדם. ומכאן תחושת התסכול וחוסר האונים הנובע מהעדר היכולת לעזור ולחזק. אך יש לזכור שהורה הוא הדמות הנתפסת כמשמעותית ביותר עבור הילד, ומכאן שלאב ולאם השפעה רבה על המוטיבציה לחזרה לדרך המלך, ובתור שכאלה יש לסייע בידם לעזור לבנם.

מטרת מפגשי העצמה עם ההורים, מסע משפחתי והסדנאות עם התלמידים וסדנאות ההורים ליצור את החיבורים הנכונים בין הילד למשפחה ובין ההורים לביה"ס ובכך להעצים את כל המעגלים לעבר עשייה ומטרה משותפת.

הביצוע : במהלך המפגשים ישולבו פעילויות מוגדרות המזמנות לתלמיד התמודדות עם מגוון אתגרים אשר יאפשרו לו להכיר ולהתחבר ל "משפחה". כמו כן בתחום המשפחתי יתקיימו גם שלושה סדנאות הורים וילדים המשלבים פעילות משותפת בין המדריך החברתי למנחה ההורים.

4. מעגל קהילתי

חלק מהותי מציר חייו של נער בגיל הנעורים הינו המעגל החברתי. במסגרת מעגל החברה קיימים מספר תתי-מעגלים בהם מתרחשים יחסי גומלין בין התלמיד לאנשים אחרים, בהקשרים שונים וברמות אינטנסיביות שונות. מבין מעגלים אלה ניתן לציין את קבוצת החברים המצומצמת, את הכיתה כקבוצה חברתית, את השכבה ובית הספר כקהילה היום-יומית ואת השכונה או הישוב כקהילה העוטפת את חיי היום-יום של התלמיד.

במסגרת מעגל זה תתרחש דינאמיקה קבוצתית אשר תפגיש את התלמיד עם שאלות ונושאים העוסקים במעורבות החברתית שלו כנער במעגלי החברה השונים, כשכל תלמיד יתחזק במיומנויות החברתיות שלו. השאלות והנושאים בהם נעסוק במעגל זה הם כגון: מה משמעותה של החברה עבורי? עד כמה אני מוכן לגלות אכפתיות, אמפטיה ומעורבות במתרחש סביבי? האם הנתינה לאחר הינה אכן חלק משמעותי מאורח חיי? מה אוכל לתרום לסביבתי?

מטרת המפגש הקהילתי להבהיר לתלמיד כי השותפות במעגלים השונים מעניקה לו רווחים מחד, אך גם מחייבת אותו לתרומה מאידך. כאשר איכות החברה ורמת תפקודה הינן תוצאה ישירה של מאזן הנתינה-והקבלה של חברי הקבוצה.

החיבור בין המעגל האישי למעגל החברתי ייעשה בכך שיושם דגש כי התרומה היעילה ביותר לחברה היא זו המתבססת על סגולותיו הייחודיות של כל אחד מחבריה, אי לכך יש לראות בעשייה החברתית כר נרחב למימוש העצמי.

העיסוק במעגל החברה יתרחש בעיקר בחלק האחרון של התכנית, שלב בו התלמיד בשל, הן מבחינה אישית וקבוצתית בכיתות ז' יושם דגש על פעילות ההתנדבות בלבד.

הביצוע

במהלך המפגשים ישולבו פעילויות מוגדרות המזמנות לתלמיד, פעילויות חברתיות מגוונות, בחירת מיזם חברתי או התנדבויות שונות והתנסות חווייתית בהכרות עם קהילה ועשייה לטובתה. חשיפת התלמיד לפרויקטים חברתיים המעורבים בקהילה.

תכנית חברתית כיתה ז':

הגעתנו של החניך לפעילות החברתית בתוכנית מלווה בחששות, אשר מגדירות מחדש את מעמדו האישי של החניך בקבוצה אליה השתייך. הקבלה לקבוצה מלווה בתהליכים פיזיים, נפשיים, חברתיים ותרבותיים, והדרישות החברתיות משתנות מקבוצה לקבוצה. בכדי ליצור הקלה על החניכים עם הגעתם לקבוצה, יכיר המדריך לחניך את הסביבה האנושית והפיזית, החדשות עבורו. החניך יעבור תהליך מאדם פרטי לחבר בקבוצה חברתית, תהליך שכולל היכרות, תיאום ציפיות וכו'. החינוך החברתי יוביל את חניכי התוכנית לתוך תהליך של היכרות ולמידה חברתית. תפקידנו לטפח לחינוך חברתי ערכי ולקדם את ההתפתחות המוסרית, החברתית ולהשפיע על אורך החיים של חניכנו. החינוך החברתי מקדם אצל חניכנו מטרות ויעדים לטווח קצר ולטווח ארוך. בטווח הקצר, לעזור לחניכים להכיר בזהותם האישית והחברתית, בתוך המעגלים החברתיים הסובבים אותם ולבחון את סולם הערכים שלהם ואת הבאת יישומו למציאות. בטווח הארוך, נבקש להכין את החניכים להפוך לאזרחים פעילים מעורבים בחברה ובעתיד, ממצב של חוסר אונים למצב של שליטה בגורל ובסביבה. תהליך העצמה אינטראקטיבי המתפתח ומתרחש בין הפרט לסביבה.

מאפייני גיל – כיתה ז':

	המאפיינים הבולטים לעין	מדוע זה כך	איך המדריך צריך לפעול
1	שינוי פיזי וחיצוני בולט לעין.	התפתחות מואצת גופנית ומינית.	לאפשר חברויות, להיזהר ולהציב גבולות.
2	רוצים יותר מרחב ומעדיפים להיות ולפעול בחוץ.	התפתחות פיזית.	לאפשר יותר פעילויות בחוץ, שמוציאות מרץ אך תוך כדי שמירה על החוקים.
3	גיל נפוץ להקניית ולחיפוש זהות – חרם וקביעת מקומות בתוך הקבוצה	התחלת גיבוש קבוצתי, קושי בקבלת "אחד את השני", התחלת הערבוב בין בני לבנות.	ליצור גיבוש קבוצתי, רגישות יתרה לחניכים מבודדים, לחשוב על פעילויות שיתאמו גם לבנים וגם לבנות.

מבנה הפעילויות

מסע גיבוש:

פעילות פתיחה שמזמנת לתלמידים התנסות בפעילויות חברתיות, לרוב במרחב הפתוח, ומשולבים בה אתגרים אישיים וקבוצתיים מגוונים.

מטרת המסע היא היכרות וגיבוש בין חברי הקבוצה באווירה משוחררת ובלתי פורמאלית. **התפתחות הקבוצה** מתחילה מתהליך ההיכרות, להיכרות חשיבות רבה והשפעה על המשך תהליכי הגיבוש הקבוצתי.

מסע הגיבוש הינה דרך המאפשרת קרבה בין השותפים בו ומסייעת לכל תלמיד להיות חלק מהקבוצה ולכלל הקבוצה לתפקד יחד.

חשיבות המסע הדינאמיקה בפעילות זו מחזקת את יחסי האמון והקרבה בין התלמידים השונים בקבוצה לבין המדריך ומגבירה את המוטיבציה של התלמידים השותפים במסע זה.

תהליך היכרות המסע מזרז את תהליך ההיכרות הבינאישי ואת תהליך הלכידות בקבוצה, מאפשר מפגש ראשוני בין הפרט לקבוצה.

המעגל האישי:

היכרות- עיסוק בשאלות, מי אני? מהן סגולותי/מגבלותי. יצירת נורמות קבוצתיות, תיאום ציפיות וגיבוש.

אמון- בניית אמון, במי אני נותן אמון ולמה? חוזה קבוצתי.

התקדמות אישית- העמקת הקשר עם המדריך החברתי וחברי הקבוצה. בניית זהות אישית וקבוצתית, חיזוק האמונה ביכולת האישית ומסוגלות להצלחה.

התמקדות- בסטייה מהנורמה וחריגויות בחברה, הדגש בגיל זה הוא על המושג סטייה מהנורמה והבנת הסטאטוס חריג- כחריג מהנורמה, נשים דגש על יחסי הגומלין בין הקבוצה לבין החריגים בתוכה ועל חשיבות קבלת האחר.

המעגל הקבוצתי:

אחריות קבוצתית- מהי קבוצה? סוגי קבוצות, ציפיות ואחריות קולקטיבית. ביצוע משימות כזוות וטיפוח מצוינות.

הענקת כלים וכישורים רלוונטיים- לפתח בתלמיד יכולות שדורשות ממנו לחוות בצורה חיובית את השינוי ולאתר את היכולות הטמונות בו ולהסתגל ולתפקד בצורה טובה ויעילה בתוך הקבוצה החברתית אליה הוא משתייך.

יצירת רשת תמיכה- עבור הפרט העובר שינוי, מהעצמי לקבוצה.

המעגל הקהילתי:

מודעות חברתית- חשיפת הקבוצה לשאלות ונושאים העוסקים במעורבות חברתית:

מה משמעותה של החברה עבורי?

עד כמה אני מוכן לגלות אכפתיות.

מה אוכל לתרום לסביבתי.

נתינה- מהי נתינה? למה לנו לתת והחובה למעורבות חברתית.

התנדבות- יציאה להתנדבות בקהילה

ציר פעילות שנתית – פעילות שנתית כיתה ז':

יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר	דצמבר	ינואר	פברואר	מרץ	אפריל	מאי	יוני	יולי
		קורס הכשרת מדריכים	ישיבת היערכות, שיחות אישיות ומסע גיבוש.	מעגל אישי	מעגל קבוצתי, פעילות הורים- תלמידים	מעגל קבוצתי	מעגל קבוצתי	מעגל משפחתי	מעגל קהילתי- התנדבות פעילות הורים- תלמידים		סיכום שנה ומשובים	סיכום שנה ומשובים
			פעילות פתיחה עירונית		פעילות חנוכה	איכות הסביבה	פעילות פורים					
				פעילות פתיחה				פעילות אמצע שנה			פעילות סוף שנה	

כיתה ז'

עיון מורחב בפעילויות נמצא בחוברת מערכי הפעלה כיתה ז'

תכנית חברתית כיתה ח':

המשך התהליך החברתי מכתה ז' בפעילות החברתית. לאחר שהחניכים למדו לחוש מועצמים באמצעות ארבעת הצרכים: שייכות, שליטה, עצמאות ונדיבות, ילמדו על קשרי חברות קבוצתיים ויהיו פנויים להעמקת הקשר עם הקבוצה והקהילה. החוויה של החניכים, של התנסות ולמידה, של עשייה קבוצתית, מהווה צורך קיומי והינה מכשיר חברתי להעמקת הקשרים הבינאישיים ולפיתוח כישורים חברתיים, מיומנויות ויכולות תקשורת. התהליכים המשמעותיים אותם יעברו החניכים השנה הם: שלבים בבניית קבוצה, היכרות עם המונח קבוצה והדרך מצוות לקבוצה.

מאפייני גיל – כיתה ח':

	המאפיינים הבולטים לעין	מדוע זה כך	איך המדריך צריך לפעול
1	חשיבות הקבוצה וההשתייכות אליה.	חשיבות הקבוצה עולה בניסיון לפתח עצמאות ביחס למשפחה.	לדבוק בגיבוש הקבוצתי, בבניית גאווה היחידה, תוך כדי שמירה על הסמכות והגבולות.
2	מעמיקים יותר לחשוב, מתמקחים יותר, ומתחכמים יותר.	התפתחות החשיבה, יכולת לראות מס' צדדים של נושא ויכולת לשער השערות.	לאתגר את מחשבותיהם, לקיים שיחות, דיונים, ומשחקי תפקידים.
3	התעניינות ביחסי בנים בנות, תחילת ביטוי רגשות וחברויות.	חיפוש עצמאות הבטלה, חיפוש זהות.	ליצור הזדמנויות ואף לגוון את הפעילויות, להתחשב במצבי ורחשי הקבוצה.

מבנה הפעילויות

מסע גיבוש:

פעילות פתיחה תאום ציפיות מחודש בין הקבוצה למדריך, המשך העמקה בהיכרות הקבוצה מטרת המסע היא פתיחות חברתית בין חברי הקבוצה באווירה משוחררת ובלתי פורמאלית. התפתחות הקבוצה העמקת תהליך ההיכרות, עבודה על גאווה יחידה קבוצתית

מסע הגיבוש הינה דרך המאפשרת קרבה בין השותפים בו ומסייעת לכל תלמיד להיות חלק מהקבוצה ולכל הקבוצה לתפקד יחד.
חשיבות המסע - זיהוי דמויות מפתח חיוביות ושיליות בקבוצה, הבלטת יכולות מנהיגות.

המעגל הקבוצתי:

אחריות קבוצתית- מהי קבוצה? סוגי קבוצות, ציפיות ואחריות קולקטיבית. ביצוע משימות כצוות וטיפוח מצוינות.
היחסים בתוך הקבוצה- ההשוואות בין הקבוצה שלנו לבין קבוצות שייכות אחרות בחברה, העצמת הקבוצה על ידי היכרות עם קבוצות שונות, "דריכה" על קבוצה אחרת בכדי לבנות וללכד את הקבוצה –התנהגות שלילית שלעיתים נעשית בלא מודע, התייחסות לסטריאוטיפים.
העצמת הקבוצה-על ידי השוואה בריאה בהתייחסות לקבוצות שונות בחברה, חשיבות שבהכרת וביצירת מכנה משותף וערוץ תקשורת עם הקבוצות האחרות.
הענקת כלים וכישורים רלוונטיים- הקניית יכולת הבחנה בין סיכוי לסיכון, להתנסות ולהתאמן בשימוש ביכולות רגשיות, חברתיות וערכיות במצבים שונים
מנהיגות- לעורר מודעות רגשית לצורכי החברה והקהילה, פיתוח נכונות, אכפתיות ורצון לעורר שינוי. חיזוק תחושת שייכות לקבוצה, לחברה והסביבה. טיפוח חינוך ערכי. הצבת מטרות, "לראות ברור, לראות רחוק". חשיפה ראשונית של המושג מנהיגות, ובחינת מקומו של התלמיד כמנהיג בקבוצה. התנסות במשימות הדורשות ומפתחות יכולת מנהיגותית.
עצמאות- פיתוח עצמאות אישית וקבוצתית, בטחון עצמי ואחריות.

המעגל המשפחתי:

מארג משפחתי- המתבגר הינו חלק ממערכת משפחתית והוא משפיע עליה ומושפע על ידה בזמנים טובים ובזמנים קשים.
תמיכה משפחתית-המשפחה מהווה גורם תמיכה מרכזי לנער ועלינו לעזור ביצירה של תא משפחתי יציב ותומך.
תקשורת בינאישית- בשלב זה נחזק טיפוח יחסי כבוד בתוך המשפחה, יצירת תקשורת בינאישית, קבלת אחריות לביצוע תפקידים ופתרון קונפליקטים.
חיזוק הקשר הורה-תלמיד- מפגשי הורים ותלמידים ושותפות בין דורית.
מעורבות חברתית- עידוד יוזמה, התנדבות ותרומה לקהילה אצל ההורים והתלמידים ויצאה למיזמים משותפים.

המעגל הקהילתי:

מעורבות חברתית - מה משמעותה של החברה עבורי? עד כמה אני מוכן לגלות אכפתיות? מה אוכל לתרום לסביבתי? מחוייבות למעורבות חברתית
אחרות - הכרה של השונה והאחר בחברה, מתו כבוד לשונות חברתית.
נתינה - החובה למעורבות חברתית.
החלטות - תהליכים בקבלת החלטות קבוצתית.
התנדבות - אימוץ מוסד חברתי בקהילה הקרובה. 3 פעילויות התנדבותיות לאורך השנה.
 מה אוכל לתרום לסביבתי.
נתינה - מהי נתינה? למה לנו לתת והחובה למעורבות חברתית.
התנדבות - יציאה להתנדבות בקהילה

ציר פעילות שנתית – פעילות שנתית כיתה ח':

יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר	דצמבר	ינואר	פברואר	מרץ	אפריל	מאי	יוני	יולי
			ישיבת היערכות, שיחות אישיות ומסע גיבוש.	מעגל קבוצתי	מעגל קבוצתי, פעילות הורים-תלמידים	מעגל קהילתי	מנהיגות	מעגל קהילתי	מעגל קהילתי-אימוץ מוסד בקהילה פעילות הורים-תלמידים	מעגל קהילתי-אימוץ מוסד בקהילה פעילות הורים-תלמידים	סיכום שנה ומשובים	קבוצתי 15-20 מפגשים
			פעילות פתיחה עירונית	מעגל קבוצתי	מעגל קבוצתי	מעגל קהילתי	מנהיגות	מעגל קהילתי	מעגל קהילתי-אימוץ מוסד בקהילה פעילות הורים-תלמידים	מעגל קהילתי-אימוץ מוסד בקהילה פעילות הורים-תלמידים	פעילות סוף שנה	קבוצתי 15-20 מפגשים
				פעילות פתיחה	פעילות חנוכה	פעילות איכות הסביבה		פעילות אמצע שנה	פעילות אמצע שנה			מחוזי 4 פעילויות

כיתה ח'

עיון מורחב בפעילויות נמצא בחוברת מערכי הפעלה כיתה ח'

תכנית חברתית כיתה ט':

תוכנית כיתות ט' – מיזם חברתי

"כל אחד יכול יותר וכל אחד מוביל לשינוי..."

לאחר שהחניכים למדו לחוש מועצמים באמצעות ארבעת הצרכים: שייכות, שליטה, עצמאות ונדיבות, ילמדו על קשרי חברות קבוצתיים ויהיו פנויים להעמקת הקשר עם הקבוצה והקהילה. החוויה של החניכים, של התנסות ולמידה, של עשייה קבוצתית, מהווה צורך קיומי והינה מכשיר חברתי להעמקת הקשרים הבינאישיים ולפיתוח כישורים חברתיים, מיומנויות ויכולות תקשורת. התהליכים המשמעותיים אותם יעברו החניכים השנה הם: שלבים בבניית קבוצה, היכרות עם המונח קבוצה והדרך מצוות לקבוצה.

מאפייני גיל – כיתה ט':

המאפיינים הבולטים לעין	מדוע זה כך	איך המדריך צריך לפעול
1 מהפך גופני, נפשי, מעורר מבוכה, חוסר בטחון, התנהגויות קיצוניות, שימוש באמירות נגד- ולא מבינים אותי.	מהפך גופני.	צריך להיות סבלני למרדנות, חשוב לתת תחושה שיש מי שמבין אותם, אך להציב כבולות ברורים וכללי התנהגות.
2 חשיבה לעיתים מוגזמת, שאיפות ודרישות – לפעמים אינם תואמות מציאות.	בלבול, ניסיון להיות: "כמו כולם!"	הרחבת הקשר אל מחוץ ופעילויות עיסוק בנושאים שמעניינים אותם. לנסות ולקבל את דעותיהם ולהסביר את המציאות.
3 רצון להיות כמו כולם להשתייך לקבוצה ובו זמניות להיות מיוחד ובעל זהות עצמאית, חיפוש עומק וחברויות בוגרות.	השוני בין היחיד לקבוצה	ניסיון ללמד ניהול עצמי, לקיחת אחריות, חשיבה על תפקידים שדורשים אחריות.

מבנה הפעילויות

המעגל הקבוצתי:

הענקת כלים וכישורים רלוונטיים- הקניית יכולת הבחנה בין סיכוי לסיכון, להתנסות ולהתאמן בשימוש ביכולות ריגשיות, חברתיות וערכיות במצבים שונים.
סולם ערכים- בחינת סולם ערכים וישומו כלפי החברים בקבוצה ובקהילה.
מנהיגות- לעורר מודעות ריגשית לצורכי החברה והקהילה, פיתוח נכונות, אכפתיות ורצון לעורר שינוי. חיזוק תחושת שייכות לקבוצה, לחברה והסביבה. טיפוח חינוך עירכי. הצבת מטרות, "לראות ברור, לראות רחוק". חשיפה ראשונית של המושג מנהיגות, ובחינת מקומו של התלמיד כמנהיג בקבוצה. התנסות במשימות הדורשות ומפתחות יכולת מנהיגותית.
עצמאות- פיתוח עצמאות אישית וקבוצתית, בטחון עצמי ואחריות.
כוח דוד- התלמידים ישתתפו בסמינר מנהיגות ארצי בחופשת הפסח

המעגל הקהילתי:

מעורבות חברתית- מה משמעותה של החברה עבורי? עד כמה אני מוכן לגלות אכפתיות? מה אוכל לתרום לסביבתי? מחויבות למעורבות חברתית. פיתוח אישיות התלמיד, כישוריו ותחומי התעניינות כדי להביאו למיצוי יכולת חברתית.
אחרות- הכרה של השונה והאחר בחברה, מתו כבוד לשונות חברתית.
נתינה- החובה למעורבות חברתית, לעורר מודעות ריגשית לצורכי החברה והקהילה, פיתוח נכונות, אכפתיות ורצון לעזור.
החלטות- תהליכים בקבלת החלטות קבוצתית.
מיזם- טיפוח והפנמת ערכים ונורמות ההולמים את אורח החיים בחברתנו והכשרת פעילות אזרחית בקהילה. שלב היוזמה הקבוצתית שהינו פועל יוצא של התהליך החברתי השנתי.
הובלת המיזם- דגש על חלוקת משימות, אחריות והתמודדות עם בעיות ופתרון.
הפעלת המיזם- תכנון הפעילות לפרטים, מי השותפים וחלוקת אחריות. סיכום ורפלקציה.
תכני המיזם יעלו מתוך הדינאמיקה הקבוצתית והעשייה החברתית לאורך השנה.
המסע הקהילתי פותח את תוכנית המיזם החברתי ובמפגש המסכם יוצגו המיזמים והשותפויות.

המעגל הקהילתי:

מעורבות חברתית - מה משמעותה של החברה עבורי? עד כמה אני מוכן לגלות אכפתיות? מה אוכל לתרום לסביבתי? מחוייבות למעורבות חברתית
אחרות - הכרה של השונה והאחר בחברה, מתן כבוד לשונות חברתית.
נתינה - החובה למעורבות חברתית.
החלטות - תהליכים בקבלת החלטות קבוצתית.
התנדבות - אימוץ מוסד חברתי בקהילה הקרובה. 3 פעילויות התנדבותיות לאורך השנה.
 מה אוכל לתרום לסביבתי.
נתינה - מהי נתינה? למה לנו לתת והחובה למעורבות חברתית.
התנדבות - יציאה להתנדבות בקהילה

ציר פעילות שנתית – פעילות שנתית כיתה ט':

יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר	דצמבר	ינואר	פברואר	מרץ	אפריל	מאי	יוני	יולי	כיתה ט'
קבוצתי 15-20 מפגשים	מיון ואיתור צוותי הדרכה	קורס הכשרת מדריכים מעגל קבוצתי	ישיבת היערכות, שיחות אישיות ומסע גיבוש.	מעגל קבוצתי	מעגל קהילתי, פעילות הורים-תלמידים	מיזם	מיזם	מנהיגות	סמינר כוח דוד-פעילות הורים-תלמידים	סיכום שנה ומשובים	סיכום שנה	דו"ח	
עירוני פעילויות 4-5	קהילתית ברמה עירונית	פעילות קהילתית ברמה עירונית	פעילות פתיחה עירונית	פעילות חנוכה	פעילות איכות הסביבה	פורים	פעילות קהילתית ברמה עירונית	פעילות מנהיגות עירונית	פעילות מנהיגות עירונית				
מחוזי 4 פעילויות			פעילות פתיחה	פעילות פתיחה	פעילות מחוזית	אמצע שנה	פעילות אמצע שנה				פעילות סוף שנה		

עיון מורחב בפעילויות נמצא בחוברת מערכי הפעלה כיתה ט'

המיזם החברתי – כתי' ט'

מטרות המיזם החברתי:

- 1) החניך בתוכנית ילמד לחוות מסוגלות והצלחה תוך כדי הוצאה לפועל של מיזם חברתי.
- 2) החניכים בתוכנית יקבלו ארגז כלים ויכולות שייעזרו להם לחולל שינוי בתוך הקהילה בה הם חיים.
- 3) החניכים בתוכנית יהפכו לאחראים צעירים ומשפיעים בתוך החברה.
- 4) החניכים ילמדו לעודד חשיבה מחוץ לקופסה.
- 5) החניכים ילמדו לטפח כישורים תקשורתיים, סבלנות, מנהיגות ערכית.
- 6) החניכים ילמדו להעביר ביקורת ולעודד בני נוער נוספים להירתם לשינוי של הצרכים החברתיים.

מה נחוץ לחניך היוזם:

- 1) חזון ומשמעות.
- 2) יכולת לשאת ולתת.
- 3) למידה מניסיון של האחר.
- 4) השפעה על הסביבה
- 5) יכולת להפוך קושי להזדמנות.
- 6) שכנוע ככלי להשגת מטרות.

סל רעיונות ליוזמות חברתיות בערים:

<p><u>הבית החם-</u></p> <p>אימוץ בתי קשיש בעיר, יצירת סרט דוקומנטרי לכל תלמיד וקשיש על מפעל חייו, פעילות מלווה לאורך כל השנה</p>	<p><u>מרעידים את העיר-</u></p> <p>חיבור אל העירייה ויצירת עבודה משותפת בנושא בטיחות בדרכים, שיקום וצביעת פסי האטה, שילוט ופרסום ברחבי העיר, פיסול בכיכרות, משמרות הזהב, הפנינג עירוני בנושא.</p>	<p><u>ינשופי הלילה-</u></p> <p>הפעלת ניידת חברתית שמתמחה בפעילות משחק עם נגישות לבני נוער שתתפקד במקומות ובזמנים המועדים לפורענות בקרב בני הנוער.</p>
<p><u>יוצאים מהבועה-</u></p> <p>נוער מוביל לשינוי חברתי בעיר, הקמת קבוצות סיור מודרכות שיעבירו סיורים לנוער בגילאי ז,ח בנושאים שבוערים בערים השונות- עוני, אלימות, פשיעה וכו'</p>	<p><u>קשת -</u></p> <p>גישור וחיבור בין נערים ונערות ממגזרים שונים (יהודים, ערביים, דתי, חילוני) בניית סיפור מסגרת משותף ויצירת חיבור אמיתי.</p>	<p><u>מקושרים-</u></p> <p>בניית אתר אינטרנט חברתי שייתן מענה חברתי, תרבותי לכל הילדים בחתך הגילאים הזה בעיר.</p>